

WWW.UNILIB.RS

МОДУНАВКА

12.

У Суботу 18. Марта

1844.

ОСАМЛЪНА.

Покрай мое баште
Бистра тече река;
Там' на цвѣтном' берегу
Драгай за мномъ чека.
Данасъ ме нечекай,
О мой драгай милый!
Таласи велики
Чамацъ ми однели.

Села бы у чунињъ,
Али немамъ весла:
Ахъ! и нѣга брза
Вода ми однесла.
Кадъ бы знала пливат'
Хитре к'о рибице,
Преплила бы къ теби,
Слађена душинце!

Кадъ б' имала крила
Бѣле голубице,
Летила бы ладит'
Жарко твоје лице.
Немамъ крила, весла,
Ни на води чамацъ:
Видити се, ранче,
Мы не њемо данає.

Лювица П.

ЕЗЫКОСЛОВНЕ ВѢСТИ. *)

У Нѣмачкомъ єзыку мора се звати и писати: Graß A HE Graß (ГЛАВНЫЙ ГРАДЪ У ШЫРИИ). **)

У Даници Хорватской, Славонской и Далматинской подъ бр. 43. т. г. явљено е: да є гласовитый историкъ Г. Бар. Хаммер-Пургсталь у дружеству сакупившихъ се у Градцу испытателя нарави у (21) засѣданію одь 23. Септемв. т. г. изврѣстанъ саставакъ о пореклу Градца читao, у коемъ доказа, да су Градацъ Славени утемельили и да му є данашнѣ нѣмачко име Gratz (Grätz) изъ славенскага Gradas (Gradec) постало, те зато да они противоподопису и етимологіје грѣше, кои градъ овай, желећи нѣговому имени пѣмачку слику подѣлити, Grätz прозываю (и пишу). Бесѣда истога Г. Барона приымлѣна бы съ громовитомъ похваломъ и одобренiemъ, тако да су се нѣмачке Градачке Но-

*) Г. списатель желю ј, да му овай чланакъ нѣговыми о-
собитымъ, на старимъ нашимъ повелима основаннымъ
правописомъ печатанъ буде; по мы му жељу ову никако
задовољити висмо могли изъ узрока, што овай чланакъ
несадржи разправу о правопису, кога бы онъ жељо у-
вести, него сасвимъ другиј предметъ, па овай варавно
мора се у повременомъ листу онимъ словима и правопи-
сомъ печатати, кои ј за нѣга означенъ и примљенъ.
У осталомъ посве смо нѣговъ начинъ писанъ задржали.

Учредникъ.

**) О овай распри Г. Др. Блайвајсъ, учредникъ Кметійски
ињь Рокодѣлски Новица, у бр. 1. и. и. одь ове године
слѣдуюће приићава: „Нека Нѣмци пишу Грацъ виј
Грецъ: има ј Грецъ тако мјо, као и Грацъ! Но
мы Словенци у јединости живимо, па сви пишими и го-
воримо Градецъ!“ Право —

Учредникъ.

вине, досадъ „Grätzer Zeitung“ зване, сутраданъ већъ, одбацивши двѣ точке и приймивши насловъ „Gratzer Zeitung“ пославениле, и име Gratz бы у обще за службено проглашено. Надалъ захвалює списатељ тога чланка Г. Барону, що нась є предъ Нѣмцима оправдао, показавши, да свимъ правомъ не само Градацъ но и сву Щырио у наше коло ставити можемо. Осталый садржай чланка, изявлююћи у једно похвале достойный на то положеный трудъ списатељвъ, простире се по славенскихъ старыхъ насељинахъ у Щырии, Аустрии, Корушкай и Тиролской, и доводи на то клонеће се историчке доказе, оставляюћи верњешо то найпоглавније питање: є ли Г. Баронъ у језикусловномъ обзиру, у колиџе се то нѣмачкога језика тиче, право имао, мѣсто досадашнѣга имениа Grätz, кое су Нѣмци досадъ понайвише употребљавали, славенско Gratz препоручити и утврдити га покушати?

Тай є догађай кодъ нѣмачкихъ историка и језикуизпитателя велику позорность за собомъ повуко, и противъ мићнї Г. Барона читамъ једанъ чланакъ у изванредномъ прилогу нѣмачкихъ общихъ новина бр. 346. одъ 12. Декемв. т. г., а другий врьло обширанъ у Бечкихъ Новицахъ одъ 7. 8. 9. 10. и 11. тога истога м. и г. одъ Г. Дра. Густава Франца Шрайнера, явно-га реди. Професора државнога знания при свеучилишту у Градцу, кој оба особито послѣдњији историчке доказе изъ старыхъ повеља наводе, да се тай градъ у нѣмачкомъ језику Grätz мора звати и писати, а не како Г. Хаммер-Пургсталь вели и хоће Gratz.

Прѣвый чланакъ несадржава пиша, що небы и у другомъ одъ Г. Шрайнера достављено было, и тако ћу за оне читатељ наше, кој тай послѣдњи чланакъ промотрити прилику нису имали, изводъ изъ ћага ставити, мимогредъ мота примѣчаніја гдѣшо додати, пакъ онда као о рѣчи, кој се понайвише Славенства тиче, мое властито мићнїе у језикусловномъ обзиру изразити, будући да ни та оба нѣмачка чланка ово пољ опљвили нису.

Г. Шрайнеръ одъ прилике овако бесѣди: Г. Хаммер-Пургсталь морао бы при нѣговомъ изреченију свѣдоčanstva историје и нравацъ образованія, коимъ є нѣмачки језиќ досадъ прошио, у промотрење узети, пакъ онда пресудити, мора ли се Grätz или Gratz писати. Истина є, да се у щаерско-нѣмачкомъ нарѣчју Gratz изго-

вара, и иће повеља старихъ времена то исто засвѣдочаваю, но одъ г. 1092. непрекидно се у писанию Grätz, Grecz, после Gräcz и Graetz употребљава, и да на једну повељу съ Gratz или Graz тихъ 15 — 20. съ Grecz долази; да є оно у томъ засѣданју постављено тврђеніе „да оне двѣ точке или чертице надъ а отворено а а не претворъ гласа тога писмена знаменују“ у обще неправилно и съ правцемъ образованіја нѣмачкога језика, по Јакову Гримму показаномъ, у противловију стосће тврђеніе. Найважнији темель, кој се за оправданіе у писанию начина Gratz наводи, и на кој се удиље највеће уваженіе полаже, єсть производъ одъ славенске рѣчи Grad, Gradec, кога Schloß, Burg знаменује. Авентинъ доводи Grätz одъ бойске рѣчи Graenicia или Gränitz и называ тай градъ Boisch-(bayerisch) Grätz за разлику одъ Windisch-Grätz, а Професоръ А. одъ Мухаръ опетъ производи то име одъ потока, край кога є најстарији Градацъ лежао, и кој се у повељахъ одъ 14. и 15. столѣтја Gretz именує *). Ако и нје славенско наименование по томъ јошъ са свимъ пресуђено, то опетъ Г. Шрайнеръ Славене те чести лишити нежели, да покраинскомъ главномъ граду то име надѣли пису.

(Продуженіе слѣдуј.)

С Т Р П Е Н Ђ.

(По И. В. Андрев.)

Едномъ се састану заједно три художниа судје света; првый є био Тужећији се, коме се чинило, да є станѣ людји сама мука и беда; другиј є био Неспокойнији, кој є свагда злу светскомъ противостајо и са самомъ природомъ то саединити тражио; трећиј є био Смејућији се, коме су звуци суете, шале и смутије увеселјије причинявали.

Често су се ова троица договарали, како бы се могло томъ злу противостати, но редко

*) Као известно се чини, да оба ова Господина славенскому језику вѣща нису была, иначе небы могла Grad, Gradae одъ Gränicia или одъ потока Gretz доводити. Grad долази одъ већъ ветхога глагола хранити, тако исто као и краљ (König) и крања (Mahnung), а граница (Gränicia) одъ дужега тога истогъ смысла глагола хранити (beschützen, bewahren).

су се у томъ суглашавали: ёрь су миња ињо-
ва единага другимъ посве противна была.

На последку пусте себи такође Сократа и Епиктета, кои су имъ преко свега Стрпен є, саветовали и препоручивали. Стрпен є, говорили су ови, најбољай и једаный лекъ, зла тогъ рода излечити, или ий поне умалити. Стрпен є, продужавали су, кое на Бога тіо, а на люде умѣreno и сажалително дѣйствує, одъ зла се предосторожно чува, одъ сујете клони; оно једино у станю є достићи: да добро извршава, сујено одриче, ласканю се руга, сили уступа, а а све друго — сноси.

Д. Матић.

ВЕЛИКОДУШНЫЙ ЕГИПѢАНИНЪ.

(Съ Немачкогъ.)

У Каиру, превеликой вароши Египетской, војомъ пожаръ главну цамію у пепео преобразти. Одма на Христіяне пододозрѣніе падне и таки се нађе неброено число Египћана, кои науме за освету христіанске куће попалити, кое и учине, ио пожаръ далъ, него што су мыслили, завати, и тако полакъ вароши изгоре. Ово бездѣље разари управителя, кои поватати све виновнике даде; све є смрти достойне нашо, и будући да є число велико было, пресуди да жребијемъ судбину свою покушаю, и тако є свакій или жребиј живота или смрти извући морао. Младић єданъ, коме случајно жребиј смрти западио, плачући повикне: „О пресладка мати моя!“ Комшија ињговъ, кои є жребиј живота уграбио, запыта га: шта се є матери ињговой догодило? на кое му младић одговори: „Шта ће садъ сирота моя мати, коју самъ рукама моима досадъ ранio, кадъ мене нестане, чинити.“ „Смири се, прателю мой,“ рекне комшија младићу, „дай ми твоё, а ево ти мое жребије, я нити отца нити матере имамъ, кое бы одржавати морао.“ Великодушный младић нехте жребиј узети, и кадъ му га є комшија сијомъ давао, изроди се вика, коя и до управитеља стигне, и овай видећи таково великодушје, обонци животъ опрости.

А. Ч....съ

Я Г И Ђ И В У К Ј.

(Съ Немачкогъ.)

Вукъ види ягић, гди иде съ ярцемъ, и запита га: „Зашто си оставio твою матеръ, и идешъ за тимъ смрдљивымъ ярцемъ? Врати се, врати се, мое драго ягићше, својој матери, која има пуно виме млека, и тебе по твојој воли доити може.“ Тимъ є вукъ намеравао, да бы се ягић одъ ярца разставило, и да онъ добаръ ручакъ добије; но ягић му одговори: „Моя мати є мене ярцу на сохраненіе дала, зато оћу я нија да слушамъ, ёрбо я знамъ, да она мене милује. Но ты мыслишь, да ћу я тебе послушати, и оно учинити, што ти мени кажешъ; я познаемъ намѣреніе твои сладки речій, то єсть да ме одъ ярца разставишъ, и да ме пождерати можешъ.“

НАРАВОУЧЕНИЕ.

Лепымъ речма не треба свагда веровати, ёрбо обычно иду на обману, и да люде у замке увку.

Ангелина Лазићева.

ДОНИСЪ ИЗЪ ЗАГРЕБА.

(Настављено.)

Друга звѣзда є П. Прерадовићъ, лајт-капитанъ кодъ ц. кр. аустријанскe войске. Г. Прерадовићъ бы се одгојо у туђој школи, полакъ туђи узор. У првој младости својој узеть у војну школу новомѣстну, пробави ту седамъ година одстранењи одъ свое родне куће, читави књиге ињмачке, таліјанске и французске. После дође, свршивши ту школе, у Италію къ угарской једной регименти, те поче ту стихарити ињмачки (ињколико одъ ињговы пѣсама быле су тискане у покойной Краоциј). Кодъ те регименте бијаше и Иванъ Кукулѣвићъ, другъ ињговъ, кој га наговараше, да остави туђу службу, па да иде подъ баракъ славенскij. Но текъ онда, како бы се регимента та премѣстила у Далматију, отворе му се очи, заплаче му се срце, што є оставio родну свою майку, па ипо тражити любавъ и славу кодъ туђи врата, учиши покору и закуне се, остати правой майци вѣранъ до смрти. А то є садржай друге ињгове пѣсме, оне прекрасне пѣсме, што се налази

у зори Далматинской (брой 3.) подъ именомъ „Путникъ.“^{*)}) Прерадовићъ одг҃о би се полагътићи узор (найпаче романтика), но то неће чинити уштрбъ вили нѣговой, да паче то ће ѹой окрѣпити крила, те ће нашимъ вилама помоћи, пробити путъ на онай вршакъ, на кой є довео польску поезију Мицкієвићъ, а руску Пушкинъ. Богъ и нѣга поживio! — Трећа звѣзда є поznатый Вамъ красанъ нашъ юнакъ на перу грофъ Орсать Почићъ. Почићъ є рођенъ Дубровчанинъ, но онъ опетъ ніє толико заслѣпљенъ старомъ славомъ свое постойбине, те не бы порадъ сјайности видјо и слабы страна, опомињаюћи садашњий свѣтъ, нека не хвали и не сљѣди на вратъ на нось све, шта су писали стари Дубровчани, но у свему тражи зашто, шта є нњиовъ духъ произвео на свѣтло. И таковы намъ глава треба као войски генерала; єрбо другче бытће одъ наши писаоца млађи са же копије — изданија en miniature стары майстора дубровачки, нњиовы мыслій и образа. Почићъ

^{*)} Осимъ ове и јоштъ други пѣсама одъ предхвљеногъ господина, читамо у Зори Далматинской и слѣдуюћу, којој збогъ особите унутрашиће не њне и у нашимъ листовима мѣста дајмо.

НАШЕМЪ СУНЦУ.

Сунце жарко, сушаще прекрасно,
Домородномъ ватромъ свѣтли ясно!
Одъ изхода твога до запада
Много къ теби гледа око сада,
Да посвѣтнишъ средъ велике тмнине
С'единити једне майке сыне!

Сунце жарко, сушаще прекрасно,
Домородномъ ватромъ гори ясно!
Одтопи нась изъ сна леденога,
У комъ зебе братъ кодъ брата свога,
Огри старость и упали младость,
Да јй жеје једне сврхе радость!

Сунце жарко, сушаще прекрасно,
Домородномъ ватромъ свѣтли ясно!
Ако видишъ несретнике луде,
Што безъ туђегъ свое добро куде,
Запали јимъ свѣтло твога духа,
Да опазе жалость туђегъ круха!

има ведро, оштро око, кое є готово наћи и у сунцу мане, и такво є око за садашње време одъ найвеће вредности. Живіо и Почићъ! ^{*)}

(Далѣ слѣдује.)

ПАСЬ И КУВАРЪ.

(Съ Грчкогъ.)

Ловачкій пасъ, ушавши у куйну и видећи кувара забунђена, згоднимъ начиномъ целу цигерицу съ пана украде, и одма умакне; окренивши се куваръ и безобразногъ незваногъ госта, гдји бежи, видећи: — „бежи, бежи,“ рече му, „заиста добро самъ те уочио, ћерь ми ниси украо, већи си ме јео за цигерицу.“

Андр. Ч.... съ и Тома.

НОВА КНИГА.

Збирка разны полезни предмета. За годину 1844. Скупјо превео и уредъ ставио Јованъ Петровъ, Архиваръ и Регистраторъ Суда Окр. Београдскогъ. Втора Часть. У Београду, у Књигоопечатници Књажества Србскогъ 1844. — На-8 ку, стр. 162.

Сунце жарко, сушаще прекрасно,
Домородномъ ватромъ гори ясно!
На олтару храма запушћена,
Гдји садъ мрачи јоште туђа съна,
Ты ужежи свѣће наше славе,
Да освани нашегъ рода главе!

Сунце жарко, сушаще прекрасно,
Домородну ватру креши ясно
У сва срца, коя нами патре!
Крвь є улѣ, коме треба ватре,
Да у пламъ се свемотућиј дигне,
Землю држећ, неба высочь стигне!!

^{*)} Истый Г. Почићъ издае сада у Бечу велеважну книгу подъ именомъ: „Славянска Антологія изъ рукописа Дубровачки пѣсника съ приставкомъ народны пѣсама.“ Ова ће книга излазити у свезкама; цѣна є свакой 40 кр. у сребру.

Учредникъ.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Књигоопечатници у Београду.